

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-31>

УДК 339.727.2

Кузнцова Наталія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних фінансів,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6812-7409>

Кондратюк Ігор Сергійович

магістр,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4463-2941>

Nataliia Kuznietsova, Igor Kondruiuk

Educational and Scientific Institute of international relations
Taras Shevchenko National University of Kyiv

**СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ В ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ:
ІНСТИТУЦІЙНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ****SPECIAL ECONOMIC ZONES IN SOUTH KOREA
AS A TOOL FOR POST-WAR RECOVERY:
INSTITUTIONAL EXPERIENCE FOR UKRAINE**

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження еволюції розвитку спеціальних економічних зон (СЕЗ) Республіки Корея як ключового інструменту структурної трансформації національної економіки. На основі аналізу макроекономічних показників за 1953–2023 рр. виокремлено етапи розвитку СЕЗ у Південній Корей: від експортно-виробничих анклавів до інноваційних кластерів глобального рівня. Визначено їх функціональну специфіку та досвід використання СЕЗ, а також варіанти його адаптації до реалій демократичної України. Авторами запропоновано концепцію використання зовнішніх інституційних якорів як функціональних еквівалентів політичної волі для забезпечення ефективності СЕЗ. Розроблено рекомендації щодо архітектури українських зон розвитку, які в умовах глобальної податкової реформи Pillar Two мають базуватися не на фіскальних пільгах, а на інституційній спроможності, верховенстві права та кластерній спеціалізації.

Ключові слова: Республіка Корея, спеціальні економічні зони, повоєнне відновлення, експортно-орієнтована індустріалізація, інституційні реформи, прямі іноземні інвестиції, Ukraine Facility, глобальний мінімальний податок.

Summary. The article presents a comprehensive and multidimensional study of the evolution of the Republic of Korea's economic development model, specifically focusing on the strategic role of Special Economic Zones (SEZs) as a primary tool for post-war recovery and structural transformation. Against the backdrop of unprecedented economic challenges facing Ukraine due to the full-scale Russian invasion, the authors analyze the applicability of the “Miracle on the Han River” to modern Ukrainian realities. Based on a thorough analysis of statistical data from 1953 to 2023, the study identifies fundamental phases of South Korea's macroeconomic dynamics and characterizes the evolution of SEZ generations – from labor-intensive export processing zones (Masan) to R&D hubs (Daedeok) and global business clusters (Incheon). The research empirically demonstrates that while Foreign Direct Investment (FDI) acted as a critical catalyst during early industrialization, its correlation with GDP growth has significantly diminished in the mature economy, giving way to domestic innovation and human capital. A central tenet of the article is the critical assessment of the “developmental state” model. The authors substantiate the impossibility of directly replicating the authoritarian mechanisms of the Park Chung-hee era in a democratic Ukraine aspiring for EU membership. Instead, the paper proposes a novel concept of “external institutional anchors.” It argues that the European integration process and conditionalities tied to financial support mechanisms, such as the Ukraine Facility, can serve as functional equivalents to the “political will” and “discipline” that drove Korea's success. Furthermore, the article addresses the challenges posed by the changing global economic landscape, particularly the OECD/G20

Pillar Two global tax reform, which renders traditional tax-incentive-based SEZ models obsolete. Consequently, practical recommendations are formulated for the architecture of next-generation Ukrainian SEZs. The authors argue that Ukraine's recovery strategy should shift focus from fiscal deregulation to creating "islands of institutional excellence." These zones should be designed around deep cluster specialization (specifically in defense-tech and agri-food sectors), regulatory harmonization with EU standards, and robust investor protection mechanisms to integrate Ukraine into global value chains effectively.

Keywords: Republic of Korea, Special Economic Zones, post-war recovery, export-oriented industrialization, foreign direct investment, chaebols, institutional reforms, Ukraine Facility.

Постановка проблеми. В умовах безпрецедентних геополітичних та економічних викликів, пов'язаних із триваючим повномасштабним вторгненням Російської Федерації та нагальною необхідністю планування стратегії повоєнної відбудови, Україна опинилася перед історичним завданням, що виходить далеко за межі простого фізичного відновлення зруйнованої інфраструктури. Мова йде про необхідність фундаментальної модернізації всієї економічної системи, зміни її структурної парадигми та переходу від сировинно-орієнтованої моделі до економіки з високою доданою вартістю. Зафіксовані масштаби руйнувань станом на кінець 2024 року є катастрофічними та не мають аналогів у європейській історії з часів Другої світової війни. Так, за оцінками Світового банку та Європейської комісії у лютому 2025 року, загальні прямі збитки, завдані національній економіці, сягнули астрономічної суми у 176 млрд. дол. США, а загальна оціночна вартість реконструкції та відновлення країни протягом наступного десятиліття прогнозується на рівні 524 млрд. дол. США, що перевищує номінальний валовий внутрішній продукт України за 2024 рік у 2,8 разів [25].

Стає все більш очевидним той факт, що неможливо покрити таку колосальну прогалину в фінансуванні виключно за рахунок державних бюджетних коштів або масштабної донорської допомоги. Ключовим драйвером відновлення та вирішальним фактором успіху в цьому процесі має стати приватний капітал – як внутрішній, так і іноземний. У цьому контексті виняткової наукової та практичної значущості набуває вивчення та адаптація успішного міжнародного досвіду країн, які зуміли здійснити стрімкий економічний прорив та індустріалізацію після руйнівних військових конфліктів. Одним з найбільш релевантних прикладів такої трансформації виступає досвід Республіки Корея. Країна, яка після завершення кровопролитної Корейської війни (1950–1953 рр.) перебувала в стані глибокої економічної та гуманітарної кризи, фактично наближаючись до статусу «недієздатної держави» (failed state), за декілька десятиліть перетворилася на одного зі світових лідерів у сфері високих технологій та промислового виробництва. Цей феномен, відомий у світовій економічній історії як «Диво на річці Ханган», став можливим лише завдяки реалізації послідовної, жорсткої та науково обґрунтованої дер-

жавної стратегії, ключовим елементом якої було створення та розвиток спеціальних економічних зон (СЕЗ). Саме ці зони виступили тими точками росту, через які відбулася інтеграція корейської економіки у світові господарські зв'язки, трансфер технологій та накопичення національного капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічного розвитку, індустріалізації та ролі держави в цих процесах є предметом глибокого аналізу у світовій економічній думці. Теоретико-методологічні засади функціонування моделі «держави розвитку» (developmental state) та ролі активної промислової політики в економічній модернізації країн Східної Азії досліджено у фундаментальних працях таких відомих зарубіжних вчених, як Еліс Амсен [5, 6], Ха-Джун Чанг [8] та Чалмерс Джонсон [13]. Зокрема, у своїй класичній роботі «Наступний гігант Азії: Південна Корея та пізня індустріалізація» Е.Амсен переконливо доводить, що успіх корейської економіки базувався не на слідуванні принципам вільного ринку та порівняльних переваг, а на свідомому викривленні ринкових сигналів державою задля досягнення довгострокових стратегічних цілей [6, с. 25–26]. Ха-Джун Чанг у праці «Відкидаючи драбину» розвиває цю думку, демонструючи, що розвинені країни часто рекомендують країнам, що розвиваються, політики, відмінні від тих, які вони самі використовували на етапі свого становлення [8]. Чалмерс Джонсон, досліджуючи японський досвід, ввів у науковий обіг саме поняття «держави розвитку», акцентуючи увагу на ролі елітної бюрократії у плануванні економічного зростання [13, с. 9]. Роботи Томаса Фарола [11], Гьокхана Акінчі [12] тощо є фундаментальними у систематизації світового досвіду, виявленні факторів успіху та причин невдач СЕЗ у різних регіонах світу – від Китаю до Африки та Латинської Америки. Питання функціонування СЕЗ як специфічного інструменту залучення інвестицій та територіального розвитку широко висвітлено у численних аналітичних публікаціях Світового банку та інших міжнародних організацій.

Серед вітчизняних науковців, які зробили вагомий внесок у дослідження корейського досвіду інноваційного розвитку, специфіки економічних реформ у Східній Азії та можливостей їх застосування в Україні, варто відзначити праці Н. Кузнєцової [2], О. Рогача [3] та В. Гришкіна [1].

Водночас, проблематика комплексної адаптації інституційних механізмів корейських СЕЗ до умов повоєнної України в контексті новітніх глобальних викликів, таких як глобальна податкова реформа Pillar Two, поширення стандартів ESG (Environmental, Social, and Governance) та Четверта промислова революція, залишається недостатньо розробленою. Це зумовлює необхідність проведення даного дослідження, яке має на меті заповнити цю прогалину та запропонувати науково обгрунтовану концепцію СЕЗ нового покоління для України.

Метою даної роботи є комплексне обгрунтування механізмів адаптації південнокорейського досвіду функціонування спеціальних економічних зон для забезпечення ефективного повоєнного відновлення економіки України та її швидкої реіндустріалізації. Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення ряду взаємопов'язаних завдань: проведення ретроспективного аналізу етапів економічного розвитку Республіки Корея та виявлення ролі СЕЗ на кожному з них; оцінка ефективності еволюції моделей зон від експортно-виробничих до інноваційних; аналіз ролі великого національного капіталу (чеболів) у цьому процесі; та розробка конкретних пропозицій щодо інституційної архітектури, спеціалізації та регулювання українських зон розвитку з урахуванням євроінтеграційних зобов'язань та глобальних економічних трендів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Комплексний аналіз макроекономічної динаміки та історичного шляху Південної Кореї дозволяє виділити три фундаментальні фази, які відображають еволюцію національної економічної моделі від повної руйни та залежності від зовнішньої допомоги до статусу глобального технологічного лідера та однієї з найбільших економік світу. Кожен із цих етапів характеризувався специфічними викликами, інструментами державної політики та, що особливо важливо в контексті дослідження, змінюваною роллю СЕЗ та іноземного капіталу.

Перша фаза, що охоплює період з моменту завершення бойових дій у 1953 році до 1961 року, увійшла в історію Кореї як «втрачене десятиліття». Це був час важкого подолання наслідків війни, коли економіка країни перебувала у стані глибокої стагнації та невизначеності. Статистичні дані, наведені у розширеній таблиці макроекономічних індикаторів (Таблиця 1), яскраво ілюструють катастрофічний стан країни у цей період. У 1953 році номінальний валовий внутрішній продукт країни становив лише 1,40 млрд. дол. США, а ВВП на душу населення не перевищував 67 доларів. Такий рівень доходів відповідав показникам найбідніших країн Африки та Азії того часу, і жоден міжнародний експерт не міг спрогнозувати майбутній стрімкий злет.

Структура економіки мала яскраво виражений аграрний характер: частка промисловості у структурі ВВП складала критично низькі 12,0%, що свідчило про майже повну відсутність індустріальної бази. Цей період характеризувався високою макроекономічною нестабільністю та фінансовою турбулентністю. Рівень інфляції досягав пікових, руйнівних значень, зокрема 67,8% у 1955 році та 31,3% у 1954 році. Гіперінфляція знищувала заощадження населення, унеможлиблювала довгострокове планування та стримувала будь-яку інвестиційну активність.

Зовнішньоекономічна діяльність перебувала у зародковому стані. Чистий притік прямих іноземних інвестицій (ПІІ) був практично нульовим (0,000–0,001 млрд дол. США), оскільки іноземні інвестори вважали країну зоною екстремального ризику без перспектив прибутковості. Експорт товарів і послуг залишався на мізерному рівні (32,82 млрд дол. США у 1953 році) і складався переважно з сировинних товарів з низькою доданою вартістю (вольфрам, риба, аграрна продукція). Країна критично залежала від значних обсягів іноземної допомоги, передусім від Сполучених Штатів Америки, яка фінансувала значну частину бюджетних видатків та імпорту. Однак, за відсутності ефективних державних інституцій та стратегічного бачення, ці фінансові ресурси фактично «згоряли» без конвертації в потенційний розвиток через створення виробничих потужностей чи інфраструктури.

Справжнє перетворення економіки країни відбулося з початком другої фази (з 1962 року), яка нерозривно пов'язана з приходом до влади генерала Пак Чон Хі та впровадженням моделі «держави розвитку». Цей період, що отримав назву «Диво на річці Ханган», ознаменувався відмовою від політики імпортозаміщення на користь агресивної експортно-орієнтованої індустріалізації. Держава взяла на себе роль головного стратега та архітектора економічних перетворень, використовуючи новостворену Раду економічного планування (РЕП) як «мозковий центр» для розробки п'ятирічних планів та координації національних ресурсів.

Статистичні дані за цей період демонструють безпрецедентну динаміку. Вже у 1963 році реальне зростання ВВП склало 9,0%, а у 1966 році досягло рекордних 12% [27]. Така висока динаміка зберігалася протягом майже двох десятиліть, перетворюючи країну на індустріального гіганта. Експортна експансія стала головним локомотивом економіки: обсяг експорту зріс з мізерних 104 млн. дол. у 1962 році до 18,6 млрд. дол. у 1980 році, демонструючи середньорічні темпи зростання, що вимірювалися десятками відсотків. Відбулася стрімка та глибока структурна трансформація економіки – частка промисловості

Таблиця 1 – Таблиця макроекономічних індикаторів Південної Кореї (1953–2023 рр.)

Рік	Зростання реально-го ВВП (річне, %)	Чистий притік ПІІ (млрд. дол. США)	Експорт товарів і послуг (млрд. дол. США)	ВВП (номінальний, млрд. дол. США)	ВВП на душу населення (номінальний, дол. США)	Частка промисловості у ВВП, (%)	Рівень інфляції (річний, %)
1953	-	-	0.03	1.40	67	12.0	25.1
1955	5.6	-	0.02	1.41	65	13.9	67.8
1960	1.9	0.000	0.10	3.96	158	17.3	8.0
1961	6.9	0.000	0.09	2.42	93	17.8	8.2
1962	3.9	0.000	0.10	2.81	106	17.8	6.6
1963	9.0	0.000	0.15	3.99	146	18	20.7
1964	9.4	0.001	0.17	3.46	123	19.3	29.5
1965	7.3	0.002	0.22	3.12	108	23.2	13.5
1966	12.0	0.010	0.33	3.93	133	22.9	11.3
1967	9.2	0.013	0.44	4.86	161	23.2	10.9
1968	13.2	0.022	0.62	6.12	198	23.9	10.8
1969	14.6	0.013	0.81	7.68	243	24.4	12.4
1970	10.2	0.066	1.03	9.01	279	24,6	16.0
1975	7.9	0.006	4.93	21.78	617	26.3	25.2
1980	-1.5	0.047	18.60	64.40	1715	31.7	28.7
1985	7.9	0.355	27.22	101.30	2482	33.7	2.5
1990	10.0	1.050	70.83	283.37	6610	36.1	8.6
1995	9.7	2.490	145.75	566.58	12564	36.5	4.5
2000	9.2	11.510	195.55	576.18	12257	36.5	2.3
2005	4.4	13.640	329.86	934.90	19402	34.1	2.7
2010	7.0	9.500	538.71	1144.0	23079	34.4	2.9
2011	3.7	9.770	668.48	1253.0	25097	34.9	4.0
2012	2.5	9.500	691.35	1278.0	25459	34.7	2.2
2013	3.3	12.770	703.03	1371.0	27179	35.2	1.3
2014	3.2	9.270	710.05	1484.0	29252	35	1.3
2015	2.9	4.100	630.24	1466.0	28737	35.1	0.7
2016	3.2	12.100	601.86	1500.0	29280	35.2	1.0
2017	3.4	17.910	664.39	1623.0	31600	35.6	1.9
2018	3.2	12.180	719.71	1725.0	33447	35	1.5
2019	2.3	9.630	648.61	1651.0	31902	33.6	0.4
2020	-0.7	8.760	597.87	1644.0	31721	33.4	0.5
2021	4.6	22.060	761.51	1818.0	35125	33.2	2.5
2022	2.7	25.040	808.03	1674.0	32394	32.5	5.1
2023	1.6	19.040	753.55	1713.0	33121	32.5	3.6

Джерело: складено на основі даних [7; 14; 16–20; 22; 24; 26–28]

у ВВП зростає з 17,3% у 1960 році до 24,6% у 1970-му та досягла 31,7% у 1980 році. Це свідчить про те, що Корея перетворилася з аграрної країни на потужну індустріальну державу з розвинутою важкою та хімічною промисловістю.

Саме на цьому етапі спеціальні економічні зони стали критично важливим стратегічним інструментом реалізації державної політики. Найбільш успішним представником Першого покоління корейських СЕЗ 1970-х років стала Вільна експортна зона Масан (MFTZ). Головною метою її створення було залучення іноземного капіталу та технологій для розвитку трудомістких експортних виробництв (текстиль, електроніка, взуття),

створення робочих місць та отримання валютної виручки.

Для оцінки ролі іноземного капіталу у цьому процесі було проведено кореляційний аналіз макроекономічних показників за період ранньої індустріалізації (1960–1970 рр.). Результати аналізу виявили статистично значущий позитивний зв'язок між чистим притоком прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та темпами зростання реального ВВП – коефіцієнт кореляції Пірсона $r \approx 0,4$ (розраховано за [7, 18]). Це емпірично підтверджує тезу про те, що на етапі старту індустріалізації іноземний капітал, який активно залучався саме через механізми СЕЗ та сприятливого інвестицій-

ного клімату, виступав ключовим каталізатором економічного розвитку. Він компенсував хронічний дефіцит внутрішніх інвестиційних ресурсів та забезпечував доступ до зовнішніх ринків збуту.

Окрім залучення іноземного капіталу, цей період характеризувався формуванням та зростанням національних промислових конгломератів – чеболів (Samsung, Hyundai, LG, SK). Держава активно підтримувала ці компанії, надаючи їм пільгові кредити, доступ до дефіцитної іноземної валюти та захист на внутрішньому ринку, але в обмін вимагала виконання жорстких експортних показників. Цей механізм «дисциплінованого капіталізму» дозволив виростити національних чемпіонів, які стали глобальними гравцями.

Нова фаза розвитку, що розпочалася у 1990-х роках і триває до сьогодні, знаменує перехід Південної Кореї до стану зрілої, постіндустріальної економіки. Рубіжним моментом цього етапу стала азійська фінансова криза 1997–1998 років, яка виявила структурні слабкості попередньої моделі, що базувалася на тісних зв'язках держави та чеболів і надмірному борговому навантаженні. Подолання кризи супроводжувалося глибокими реформами, лібералізацією економічної моделі, підвищенням прозорості корпоративного управління та зміщенням фокусу державної політики з підтримки важкої промисловості на розвиток високотехнологічних галузей, інформаційних технологій та сфери послуг.

Статистика фіксує поступове та закономірне зниження частки промисловості у структурі ВВП: з історичного максимуму 36,5% у 1995 році до 34,4% у 2010 році та 32,5% у 2023 році. Прогнози вказують на подальше зниження цього показника до 31,0% у 2025 році, що є типовим трендом для розвинених економік, де домінуючу роль починає відігравати сектор послуг та інтелектуальна економіка. При цьому рівень добробуту населення продовжував неухильно зростати: ВВП на душу населення збільшився з 6 610 доларів у 1990 році до 23 079 доларів у 2010 році та досяг рівня розвинених європейських країн, склавши 33 121 долар у 2023 році [19].

Характерною рисою сучасного етапу є фундаментальна зміна драйверів економічного зростання. Проведений кореляційний аналіз за період 2010–2023 років показав, що статистичний зв'язок між притоком ПІІ та динамікою зростання ВВП фактично зник (коефіцієнт кореляції $r \approx 0,06$ (розраховано за [7, 18])). Це кардинально відрізняється від ситуації 1960-х років. Хоча номінальні обсяги залучення ПІІ залишаються значними (близько 19,3 млрд. дол. у 2023 році), їхня частка у ВВП становить менше 2%. Цей факт свідчить про те, що іноземні інвестиції втратили роль головного та безальтернативного рушія економічного зростання. Натомість сучасна корейська

економіка базується на потужних внутрішніх джерелах: національних інноваціях, значних інвестиціях у НДДКР (Південна Корея є одним зі світових лідерів за часткою витрат на науку у ВВП) та діяльності глобальних БНП.

Роль чеболів у сучасній економічній архітектурі Кореї залишається визначальною, проте їхня природа змінилася. Вони трансформувалися з реципієнтів державної допомоги та імітаторів чужих технологій у глобальних технологічних лідерів, які самостійно генерують інновації, визначають світові тренди та забезпечують левову частку національного експорту. У сучасний період (2010–2024 рр.) надзвичайно високою залишається частка чотирьох найбільших чеболів (Samsung, SK, Hyundai, LG) у формуванні ВВП країни, за різними оцінками сягаючи близько половини всього корпоративного прибутку та значної частини експортної виручки [4, с. 11]. Саме чеболі формують основний попит на високотехнологічну інфраструктуру та кваліфіковані кадри, що зумовило необхідність еволюції спеціальних економічних зон.

СЕЗ другого покоління, прикладом яких є Технополіс Дедок (створений у 1973 році, але який набув повного розквіту у 1990-х), були сфокусовані вже не на виробництві, а на наукових дослідженнях та розробках, об'єднуючи державні науково-дослідні інститути, університети та лабораторії приватних компаній (Таблиця 2). Сучасні ж зони третього покоління – Вільні економічні зони (Free Economic Zones, FEZ), такі як Інчхон (Incheon FEZ) та Пусан-Чінхе (Busan-Jinhae FEZ), запущені на початку 2000-х, являють собою комплексні логістичні та ділові хаби. Вони поєднують у собі передову інфраструктуру («розумні міста»), бізнес-центри, житлові райони, освітні та медичні заклади, будучи повністю інтегрованими у глобальні ланцюги постачання.

На початку 2000-х років економіка Південної Кореї, яка вже міцно утвердилася у статусі розвиненої індустріальної держави, зіткнулася з новими викликами глобальної конкуренції. Країна потребувала нових драйверів зростання, здатних залучити високотехнологічні інвестиції, розвинути сектор послуг і перетворити власні ключові регіони на повноцінні вузли світової економіки. Відповіддю на ці виклики стало створення нового покоління спеціальних зон (Моделі 3, 4 – Таблиця 2) – вільних економічних зони (FEZ).

Правовою та концептуальною основою для цієї нової політики став Закон про призначення та управління вільними економічними зонами, ухвалений у 2002 році. При аналізі цього закону можна виявити кардинальну зміну парадигми порівняно із Законом 1970 року, що регулював діяльність ВЕЗ Масан. Якщо старі зони мали досить вузький профіль – стимулювання експорту промислових това-

рів, то новий закон ставив значно амбітніші цілі, а саме: покращення бізнес-середовища та умов життя для іноземців з метою залучення інвестицій та зміцненню національної конкурентоспроможності. Ця зміна у формулюванні цілей відображає фундаментальний зсув у розумінні того, що саме приваблює сучасні глобальні інвестиції. Замість ізольованих промислових анклавів, орієнтованих виключно на виробництво, нові моделі передбачили створення комплексних, самодостатніх міських екосистем. Сучасні ВЕЗ у Кореї проєктуються як інтегровані райони, де бізнес-центри, логістичні комплекси та високотехнологічні виробництва поєднуються з високоякісним житлом, міжнародними школами, сучасними медичними закладами, а також зонами рекреації [14]. Цей підхід свідчить про усвідомлення того, що в глобальній боротьбі за мобільний капітал і кваліфікованих фахівців якість життя та сприятливе соціальне середовище грають не менш важливу роль, ніж просте скорочення витрат на робочій силі та податкових пільгах.

Промисловий фокус нових ВЕЗ також став повністю відповідати статусу Кореї як високорозвиненої економіки. Пріоритет надається не трудомістким галузям, а секторам з високою доданою вартістю, що узгоджується з концепцією «СЕЗ нової генерації». До ключових цільових галузей належать:

- Високотехнологічні індустрії: біотехнології, інформаційні технології, штучний інтелект, нові матеріали, автомобільні компоненти.
- Послуги з високою доданою вартістю: міжнародний бізнес, фінанси, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (R&D).
- Стратегічна логістика та туризм: використання географічного положення для створення логістичних і туристичних хабів регіонального та глобального значення [14].

Таким чином, перехід до моделі ВЕЗ ознаменував новий етап еволюції корейських СЕЗ. Це перехід від моделі, що базувалася на використанні дешевих факторів виробництва, до моделі, що конкурує на основі якості інституцій, інфраструктури, інноваційного потенціалу та привабливості середовища для життя і ведення бізнесу. Так, наприклад, комплексний огляд економічної діяльності ВЕЗ Пусан-Чінхе за 2023 рік наочно демонструє її масштаб та позитивний вплив на економіку. Станом на кінець 2023 року в зоні функціонувало 2 266 компаній (+16% до попереднього року), з яких 218 були з іноземним капіталом (+24.6%). Вони забезпечували зайнятість для 62,645 осіб (+8.1%). Економічна активність продемонструвала вибухове зростання: обсяг залучених інвестицій зріс на 90.3% (до 645.3 млрд.вон), а загальний обсяг виробництва компаній-резидентів – на 86% (до 28.37 трлн.вон). Показовим є зростання інвестицій в R&D на 168.9%, що свід-

чить про успішний перехід від суто логістичної до інноваційно-промислової моделі [9].

Станом на 2019 рік у Південній Кореї функціонує розгалужена система з 47 спеціальних зон різного типу та спеціалізації, що свідчить про надзвичайну гнучкість цього інструменту та його здатність адаптуватися до змінних пріоритетів національного розвитку [23, с.142]. Таблиця 2 узагальнює порівняльну характеристику різних моделей СЕЗ та їх вплив на економічне зростання Кореї, підтверджуючи тезу про зміну драйверів зростання.

Таким чином, історичний досвід Кореї переконливо доводить, що спеціальні економічні зони не є статичним інструментом. Їхня функція, структура та механізми управління повинні динамічно еволюціонувати разом зі змінами у структурі національної економіки: від ізольованих анклавів дешевої робочої сили для простих складальних операцій до складних екосистем інновацій, інтегрованих у кластери міського та регіонального розвитку. Україна, перебуваючи на етапі необхідності форсованого повоєнного відновлення, повинна пройти цю еволюцію прискореними темпами, оминаючи проміжні етапи та одразу орієнтуючись на створення зон з високою доданою вартістю, використовуючи можливості технологічного трансферу та європейської інтеграції.

При перенесенні успішного корейського досвіду на сучасні українські реалії, необхідно враховувати фундаментальні відмінності в інституційному та політичному середовищі обох країн. Успіх корейської модернізації у 1960–1980-х роках значною мірою спирався на специфічну природу політичного режиму – так звану «державу розвитку». Цей режим мав авторитарний характер, що давало йому унікальну спроможність «дисциплінувати» великий капітал, ефективно координувати обмежені ресурси, придушувати популізм, нав'язувати бізнесу жорсткі експортні цілі та забезпечувати соціальну стабільність, іноді шляхом обмеження певних громадянських прав та свобод.

Для сучасної демократичної України, яка веде екзистенційну війну за свою свободу зі стратегічною метою повноправного членства в Європейському Союзі, пряме копіювання моделі «авторитарного розвитку» є не лише неможливим, а й категорично неприйнятним. Українське суспільство не сприйме обмеження демократичних свобод, а європейські партнери не толеруватимуть відхід від принципів верховенства права та ринкової економіки.

Водночас, проведений аналіз показує, що функціональним еквівалентом «внутрішньої диктатури розвитку» (якою була влада Пак Чон Хі для Кореї) для сучасної України може і повинна стати система потужних зовнішніх інституційних якорів.

Таблиця 2 – Парадигмальна еволюція СЕЗ у Південній Кореї: порівняльний аналіз моделей

Параметри	Модель 1: Експортно-виробнича зона (ВЕЗ Масан, з 1970)	Модель 2: Науково-дослідний кластер (Іннополіс Дедок, з 1973)	Модель 3: Глобальний бізнес-хаб (ВЕЗ Інчхон, з 2003)	Модель 4: Логістично-промисловий хаб (ВЕЗ Пусан-Чінхе, з 2003)
Стратегічна мета	Залучення іноземної валюти, створення робочих місць, трансфер базових технологій	Досягнення технологічного суверенітету, створення національної R&D-базис	Перетворення на глобальний бізнес-хаб (фінанси, біо-тех, MICE)	Створення головного логістичного вузла Пн.-Сх. Азії (порт та аеропорт)
Пріоритетні галузі	Трудомістке виробництво: текстиль, складання електроніки, точна механіка	Стратегічні R&D: ІКТ, біотехнології, аерокосмічна галузь, атомна енергетика	Послуги з високою доданою вартістю: біо-фармацевтика (Bio-hub), R&D, логістика, MICE, смарт-сіті	Комплексна логістика, суднобудівне обладнання, автокомпоненти, високотехнологічне виробництво
Обсяг ПП (накопичений)	Приблизно 105 млн. доларів (станом на 1980)	Не є ключовим показником (кластер фінансувався державою)	16.72 млрд. доларів (станом на Q3 2025)	~4.72 млрд. доларів (станом на 2023)
Економічний Внесок (Проксі-ВВП)	Метрика: Загальний обсяг експорту 350 млн. доларів (станом на 1977)	Метрика: Витрати на R&D 5.4 млрд. доларів (7.73 трлн вон) (станом на 2022)	Метрика: Загальний обсяг продажів 80.5 млрд. доларів (106 трлн. вон) (станом на 2022)	Метрика: Загальний обсяг виробництва 22.7 млрд. доларів (28.4 трлн. вон) (станом на 2023)
Обсяг Експорту / Потужності	350 млн. доларів (на 1977)	Метрика: Дохід від трансферу технологій 104.4 млн. доларів (130.5 млрд. вон) (станом на 2022)	Не є окремим показником (включено в загальні продажі)	4.3 млрд. доларів (5.4 трлн. вон) (станом на 2023)
Загальна зайнятість	~34,000 (пік у 1979)	~82,000 дослідників та персоналу (з них 17,600 PhD) (станом на 2022)	110,557 (станом на 2022)	62,645 (станом на 2023)
Кількість компаній-резидентів	~110 (на 1980)	2,454 (з них 27 держ. НДІ, 447 R&D-компаній) (станом на 2022)	3,821 (станом на 2022)	2,266 (з них 218 іноземних) (станом на 2023)
Інноваційний результат	Низький (базовий трансфер технологій)	Найвищий 119,683 патентів (накопичено); 2,015 тех. трансферів (2022)	Високий (секторний) Провідний біо-кластер (Samsung Bio-Logics, Celltrion)	Середній (промисловий) R&D інвестиції: 95.8 млн. доларів (2023)
Ключові резиденти / Проекти	Японські компанії (електроніка, годинники)	ETRI, KAIST, KARI (Аерокосмічний ін-т), Hanwha Aerospace	Samsung BioLogics, Celltrion, Sartorius	Wilo Pump, LG CNS, Tsubakiauto, Höganäs Korea

Джерело: складено на основі [9; 10; 15; 21; 24]

Процес вступу до Європейського Союзу, який передбачає імплементацію *acquis communautaire* (правової системи ЄС), а також жорсткі умови отримання масштабної макрофінансової допомоги в рамках програми Ukraine Facility (та інших програм МВФ, Світового банку), створюють жорстку зовнішню рамку зобов'язань. Ця рамка змушує українську владу проводити необхідні, часто непопулярні структурні реформи, боротися з корупцією, реформувати судову систему та покращувати бізнес-клімат. Таким чином, зовнішній тиск через надання допомоги з боку міжнародних партнерів здатні компенсувати дефіцит внутрішньої політичної волі для встановлення прозорих та єдиних пра-

вил гри, що виступає критично важливим фактором для успіху будь-яких спеціальних економічних зон. Без верховенства права та захисту прав власності жодні податкові пільги не зможуть залучити довгострокові інвестиції.

Повоєнне відновлення України вимагає створення СЕЗ «нового покоління», концепція та філософія яких мають кардинально відрізнитися від дискредитованих та невдалих спроб створення вільних економічних зон та територій пріоритетного розвитку в Україні у 1990-х та 2000-х роках. Тодішні зони, через слабкість інституцій та корупцію, часто перетворювалися на «внутрішні офшори» та «чорні діри» бюджету, які викорис-

товувалися для ухилення від сплати податків та контрабанди без створення реальної доданої вартості чи нових технологічних виробництв.

Нова модель українських СЕЗ повинна базуватися не на фіскальних пільгах як основному інструменті, а на інституційній перевазі та сервісній моделі. Це стає особливо актуальним у контексті впровадження глобальної податкової реформи Pillar Two під егідою ОЕСР/G20, яка передбачає встановлення глобального мінімального податку на прибуток транснаціональних корпорацій на рівні 15%. Це нововведення фактично нівелює ефективність традиційних податкових канікул та нульових ставок як інструменту конкуренції за стратегічного інвестора, оскільки недоплачені в одній країні податки будуть стягнуті в країні базування материнської компанії.

Виходячи з цього, архітектура нових українських СЕЗ повинна включати такі ключові елементи, адаптовані з корейського досвіду до наших реалій:

1. Спеціалізація та кластерний підхід. Замість створення універсальних зон «для всього», необхідно фокусуватися на створенні спеціалізованих індустріальних та технологічних кластерів. Враховуючи специфіку української економіки та потреби відновлення, пріоритетними мають стати: оборонно-промислові кластери (Defense Tech), агротехнологічні парки (глибока переробка агропродукції, Food Tech), ІТ та R&D центри, а також кластери «зеленої» металургії та енергетики. Така спеціалізація дозволить створити ефект синергії та інтегрувати місцевий бізнес у ланцюги постачання глобальних компаній.

2. Інституційна автономія та сервісна модель управління. Управління СЕЗ має здійснюватися професійними керуючими компаніями (можливо, із залученням міжнародних операторів) за принципом «єдиного вікна». Інвестор повинен бути максимально ізольований від української бюрократії. Всі дозвільні процедури (підключення до мереж, дозволи на будівництво, митне оформлення) мають бути максимально спрощеними, цифровізованими та швидкими. Критично важливим є запровадження на території СЕЗ спеціального правового режиму захисту інвестицій, можливо, з елементами англійського права або створенням спеціальних арбітражних механізмів для вирішення комерційних спорів, що дозволить подолати недовіру інвесторів до загальної судової системи України.

3. Інфраструктурна підготовленість. Корейський досвід показує, що інвестор приходить туди, де вже є готова інфраструктура. Держава за підтримки міжнародних донорів повинна забезпечити підведення якісної інженерної (електроенергія, вода, газ, каналізація) та транспортної інфраструктури (дороги, залізничні гілки) безпо-

середньо до меж ділянок у СЕЗ. Це суттєво знижує капітальні витрати та ризики для інвестора на етапі входу, роблячи проект більш привабливим.

4. Глибока інтеграція з вимогами та стандартами ЄС. Регуляторні режими, технічні стандарти та екологічні норми в українських СЕЗ мають бути повністю гармонізовані з нормами Євросоюзу. Це стосується, зокрема, впровадження принципів Європейського зеленого курсу, стандартів енергоефективності та цифровізації. Такий підхід дозволить перетворити ці зони на ідеальні майданчики для релокації європейських виробництв в Україну в рамках стратегії nearshoring (перенесення виробництва ближче до ринків збуту ЄС) та friendshoring (перенесення у дружні країни).

Особливу увагу слід приділити фінансовим механізмам забезпечення функціонування СЕЗ. Враховуючи критичну обмеженість внутрішніх бюджетних ресурсів України в умовах війни, фінансування розбудови інфраструктури СЕЗ доцільно здійснювати із залученням коштів міжнародних фінансових організацій (ЄБРР, Світовий банк, ЕІВ) та через механізми державно-приватного партнерства. Інструменти програми Ukraine Facility, зокрема Інвестиційний фонд (Pillar II), можуть бути використані для надання гарантій та страхування від воєнних ризиків для приватних інвесторів, які заходять у ці зони. Наявність дієвого механізму страхування воєнних ризиків є абсолютною передумовою для приходу будь-якого серйозного капіталу в країну, яка перебуває у стані війни або на етапі повоєнного відновлення.

Варто також переосмислити роль держави у взаємодії з великим бізнесом. Корейський досвід «дисциплінування чеболів» демонструє, що державна підтримка (пільги, доступ до інфраструктури) має надаватися не безумовно, а виключно в обмін на виконання конкретних, вимірюваних показників ефективності, таких як обсяги експорту, рівень локалізації виробництва, кількість створених робочих місць, обсяги інвестицій у НДДКР. В Україні цей принцип може бути реалізований через прозорі, юридично зобов'язуючі інвестиційні угоди між державою та інвестором.

Важливим аспектом є регіональний вимір розміщення СЕЗ. Відновлення постраждалих регіонів вимагає диференційованого підходу. Для декупованих територій та регіонів, наближених до східного кордону, режим СЕЗ може передбачати більш суттєві регуляторні послаблення, грантову підтримку та спеціальні механізми страхування ризиків для компенсації безпекових загроз. Водночас для західних регіонів акцент має робитися на створенні потужних логістичних та виробничих хабів, тісно інтегрованих у європейську транспортну мережу TEN-T, які слугуватимуть воротами для українського експорту в Європу.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що досвід Південної Кореї у використанні спеціальних економічних зон як драйвера економічного зростання є надзвичайно цінним, але потребує суттєвої, зваженої адаптації до сучасних українських умов. Корейське «економічне диво» не було випадковістю, а стало результатом послідовної зміни моделей СЕЗ – від простих експортно-виробничих зон до складних високотехнологічних кластерів, що супроводжувалося ефективним державним плануванням, інституційною спроможністю та жорсткою дисципліною приватного капіталу. Ця еволюція пройшла три етапи: 1) Перше покоління (ВЕЗ Масан, 1970-ті): Класична експортна зона, що вирішувала завдання залучення валюти та створення робочих місць через трудомістке виробництво. Її успіх спирався на «репресивну модель» (дешева робоча сила без прав), що є неприйнятним для демократичної України на шляху до ЄС; 2) Друге покоління (Технополіс Дедок, з 1973): Стратегічний перехід до інновацій. Держава створила національний R&D-хаб, сконцентрувавши наукові інститути та університети, що забезпечило технологічний суверенітет і перетворило Корею на світового технологічного лідера; 3) Третє покоління (Інчхон, Пусан-Чінхе, з 2003): Парадигма економіки XXI століття – комплексні міські екосистеми, інтегровані з глобальною інфраструктурою (порти, аеропорти). Їхня конку-

рентність базується на якості регулювання, інноваціях та високому рівні життя, а не на дешевих ресурсах.

Для України, яка сьогодні стикається з екзистенційним викликом відновлення економіки вартістю понад 524 мільярди доларів, спеціальні економічні зони можуть стати дієвим інструментом залучення інвестицій та технологій, але лише за умови створення якісно нового інституційного середовища. Оскільки повернення до авторитарних методів управління економікою є неможливим, функцію «зовнішнього примусу до розвитку» та гаранта реформ мають виконувати механізми європейської інтеграції та жорсткі умови надання міжнародної фінансової допомоги.

Стратегія розвитку українських СЕЗ повинна фокусуватися не на податковому демпінгу, який втрачає актуальність у сучасному світі, а на створенні територій «інституційної досконалості» – зі справжнім верховенством права, нульовою толерантністю до корупції, якісною фізичною інфраструктурою та максимально спрощеним регулюванням. Тільки такий підхід дозволить інтегрувати Україну в європейські виробничі ланцюги, забезпечити масштабний трансфер технологій та створити тисячі високопродуктивних робочих місць, що є критично необхідним для повернення мільйонів вимушених українських мігрантів та забезпечення довгострокової соціально-економічної стабільності держави.

Список використаних джерел:

1. Гришкін В., & Хегай Є. Особливості інноваційного розвитку південної Кореї. Молодий вчений. 2018. № 10 (62). С. 757–760.
2. Кузнецова Н.В. Спеціальні економічні зони та вплив іноземного капіталу на економіки країн, що розвиваються: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2023. 205с.
3. Рогач О. І. Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій. Київ: Либідь, 2005. 720 с.
4. Akarsu M. Z. Chaebol system. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi (International Journal of Afro-Eurasian Research)*. 2021. № 6(12). С. 1–13. URL: https://www.researchgate.net/publication/354729484_Chaebol_System (дата звернення: 15.01.2026).
5. Amsden A. The paradigm of late industrialization. *Political economy*. 1987. vol. 3(2). С. 133–160. URL: <https://www.centrosraffa.org/pe/3,2/3,2.2.%20Amsden.pdf> (дата звернення: 11.01.2026).
6. Amsden A. H. *Asia's next giant: South Korea and late industrialization*. Oxford: Oxford University Press, 1989. 379 с.
7. CEIC. South Korea foreign direct investment: % of GDP, 1980 – 2025 [Data set]. URL: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/korea/foreign-direct-investment--of-nominal-gdp> (дата звернення: 14.01.2026).
8. Chang H. J. Kicking away the ladder: Infant industry promotion in historical perspective. *Oxford Development Studies*. 2003. Vol. 31(1). P. 21–32.
9. Choi S. Korea: results of business operations in 2023. *Maeil Business Newspaper*. 17.02.2025. URL: <https://www.mk.co.kr/en/society/11242673> (дата звернення: 10.01.2026).
10. Daejeon Metropolitan City. *Economic powerhouse in the world, Daejeon: Investment guide Invest Korea*. 2024. URL: https://www.investkorea.org/dj-en/bbs/i-265/down.do?bbs_id=27&atfile_sn=2&data_ty_cd=A&ntt_sn=490499 (дата звернення: 15.12.2025).
11. Farole T. *Special economic zones in Africa: Comparing performance and learning from global experiences*. Washington, DC: World Bank Publications, 2011. 328 p.
12. Farole T., Akinci G. *Special economic zones: progress, emerging challenges, and future directions*. Washington, DC: World Bank Publications, 2011. 346 p.
13. Johnson C. *MITI and the Japanese miracle: the growth of industrial policy, 1925–1975*. Stanford: Stanford University Press, 1982. 409 p.

14. Korean Free Economic Zones. Invest Korea. URL:<https://www.investkorea.org/ik-en/cntnts/i-2818/web.do> (дата звернення: 10.01.2026).
15. Kim K. S. The Korean Miracle (1962–1980) Revisited: Myths And Realities In Strategy And Development. The Hellen Kellong Institute of International Studies, 1991. 63 p.
16. Korean Culture and Information Service(n.d.).The Korean economy–the miracle on the Hangang River. URL: <https://www.korea.net/AboutKorea/Economy/The-Korean-Economy> (дата звернення: 05.01.2026).
17. Macrotrends LLC (n.d.) – South Korea exports: Historical chart & data. Available URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/ko/south-korea/exports> (дата звернення: 10.01.2026).
18. Macrotrends LLC (n.d.) – South Korea GDP | Historical Chart & Data. URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/ko/south-korea/gdp-gross-domestic-product> (дата звернення: 14.01.2026).
19. Macrotrends LLC (n.d.)- South Korea GDP per capita: Historical chart & data. URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/ko/south-korea/gdp-per-capita> (дата звернення: 16.01.2026).
20. Savada A. M., Shaw W. (Eds.) South Korea: A country study. Wash:Diane Publishing, 1997. 462p.
21. Schrank A. Export processing zones: Free market islands or bridges to structural transformation? *Development Policy Review*. 2001. vol. 19(2). P. 223–242. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-7679.00132>
22. Scitovsky T. Economic Development in Taiwan and South Korea: 1965–81. *Food Research Institute Studies*. 1985. vol. 19(3). P. 215–264. DOI: <https://doi.org/10.22004/ag.econ.135678>
23. United Nations Conference on Trade and Development. World investment report 2019: Special economic zones. 2020. URL:https://unctad.org/system/files/official-document/wir2019_en.pdf (дата звернення: 20.12.2025).
24. Warr P. G.Korea's Masan free export zone: benefits and costs. *The Developing Economies*. 1984. vol. 22. P. 169–172. URL: <https://www.jstor.org/stable/3991793> (дата звернення: 20.12.2025).
25. World Bank . Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. 2025, February 25 URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (дата звернення: 12.01.2026).
26. World Bank: (n.d.) GDP – Korea, Rep. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=KR> (дата звернення: 10.01.2026).
27. World Bank: (n.d.) GDP growth – Korea, Rep. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=KR> (дата звернення: 10.01.26)
28. World Bank: (n.d.) Industry, value added (% of GDP) – Korea, Rep. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?locations=KR> (дата звернення: 10.01.2026).

References:

1. Hryshkin V., Khehai Ye. (2018) Osoblyvosti innovatsiinoho rozvytku Pivdennoi Korei [Features of innovative development of South Korea]. *Molodyi vchenyi*, no. 10(62), pp. 757–760. (in Ukrainian)
2. Kuznietsova N. (2023). Special'ni ekonomichni zony ta vplyv inozemnogo kapitalu na ekonomichnyj rozvytok krain, shcho rozvivayut'sya [Special Economical Zones and influence of foreign capital on the economic development of developing countries]. Kyiv: Interservis, 205 p. (in Ukrainian)
3. Rogach O. (2005) Mizhnarodni investytsii: teoriia ta praktyka biznesu transnatsionalnykh korporatsii [International investments: theory and practice of business of transnational corporations]. Kyiv: Lybid, 720 p. (in Ukrainian)
4. Akarsu M. Z. (2021) Chaebol system. *Uluslararası Afro-Avasya Araştırmaları Dergisi (International Journal of Afro-Eurasian Research)*, no. 6(12), pp. 1–13. URL:https://www.researchgate.net/publication/354729484_Chaebol_System
5. Amsden A. H. (1987) The paradigm of late industrialization. *Political economy*, vol. 3(2), pp. 133–160. Available at: <https://www.centrosraffa.org/pe/3,2/3,2.2.%20Amsden.pdf>
6. Amsden A. H. (1989) Asia's next giant: South Korea and late industrialization. Oxford: Oxford University Press, 379 p.
7. CEIC.South Korea foreign direct investment:1980–2025 [Data set]. Available at: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/korea/foreign-direct-investment--of-nominal-gdp>
8. Chang H. J. (2003) Kicking away the ladder: Infant industry promotion in historical perspective. *Oxford Development Studies*, vol. 31(1), pp. 21–32.
9. Choi S. (2025, February 17) Korea: results of business operations in 2023. Maeil Business Newspaper. Available at: <https://www.mk.co.kr/en/society/11242673>
10. Daejeon Metropolitan City (2024) Economic powerhouse in the world, Daejeon: Investment guide (Invest Korea). Available at: https://www.investkorea.org/dj-en/bbs/i-1265/down.do?bbs_id=27&atfile_sn=2&data_ty_cd=A&ntt_sn=490499
11. Farole T. (2011) Special economic zones in Africa: Comparing performance and learning from global experiences. Wash., DC:World Bank Publications, 328 p.
12. Farole T., Akinci G. (2011) Special economic zones: progress, emerging challenges, and future directions. Wash., DC: World Bank Publications, 328p.
13. Johnson C. (1982) MITI and the Japanese miracle: the growth of industrial policy, 1925–1975. Stanford: Stanford University Press, 409p.
14. Korean Free Economic Zones. Invest Korea. Available at: <https://www.investkorea.org/ik-en/cntnts/i-2818/web.do>

15. Kim K. S. (1991) *The Korean Miracle (1962–1980) Revisited: Myths And Realities In Strategy And Development*. The Hellen Kellong Institute of International Studies, 63 p.
16. Korean Culture and Information Service. *The Korean economy – the miracle on the Hangang River*. Available at: <https://www.korea.net/AboutKorea/Economy/The-Korean-Economy>
17. Macrotrends LLC (n.d.) – South Korea exports: Historical chart & data. URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/kor/south-korea/exports>
18. Macrotrends LLC (n.d.) – South Korea GDP | Historical Chart & Data. URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/kor/south-korea/gdp-gross-domestic-product>
19. Macrotrends LLC (n.d.) – South Korea GDP per capita: Historical chart & data. Available at: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/kor/south-korea/gdp-per-capita>
20. Savada A. M., Shaw W. (Eds.) (1997) *South Korea: A country study*. Diane Publishing, 462 p.
21. Schrank A. (2001) Export processing zones: Free market islands or bridges to structural transformation? *Development Policy Review*, vol. 19(2), pp. 223–242. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-7679.0013>
22. Scitovsky T. (1985) Economic Development in Taiwan and South Korea: 1965–81. *Food Research Institute Studies*, vol. 19(3), pp. 215–264. DOI: <https://doi.org/10.22004/ag.econ.135678>
23. United Nations Conference on Trade and Development. (2020). *World investment report 2019: Special economic zones*. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2019_en.pdf
24. Warr P. G. (1984) Korea's Masan free export zone: benefits and costs. *The Developing Economies*, vol. 22, pp. 169–172. Available at: <https://www.jstor.org/stable/3991793>
25. World Bank (2025, February 25) *Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released*. Available at: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
26. World Bank. (n.d.) GDP – Korea, Rep. World Bank Open Data. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=KR>
27. World Bank (n.d.) GDP – Korea, Rep. World Bank Open Data. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=KR>
28. World Bank (n.d.) Industry, value added (% of GDP) – Korea, Rep. World Bank Open Data. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?locations=KR>

Дата надходження статті: 03.02.2026

Дата прийняття статті: 18.02.2026

Дата публікації статті: 06.03.2026